

BRODSKE PRISTOJBE U STAROM DUBROVNIKU

VINKO IVANČEVIĆ

U starom Dubrovniku brodovi trgovačke mornarice plaćali su pristojbu, koju su Dubrovčani zvali »arboragium«, »arboraggi« ili »arboracci«. Riječ je izvedena iz latinskog »arboraticum«¹ i ušla je u našu pomorsku terminologiju kao »arboratik«. U prvo doba arboratik su plaćali strani brodovi kad su dolazili u Dubrovnik i upotrebljavali luku.² Kasnije su domaći brodovi bili podvrgnuti plaćanju arboratika.³ Podaci, koji se ovdje iznose, ograničeni su na drugu polovicu 18. i početak 19. stoljeća, dok je inače ova pristojba bila utvrđena u dubrovačkom statutu iz g. 1272.

Svrha ove pristojbe bila je, da državna blagajna od razvijene trgovačke mornarice ima stalan i poveći prihod za državne izdatke, u prvom redu za one, koji se tiču same plovidbe. Osobito je to vrijedilo za posljednje doba, kada se Republika češće nalazila u položaju, da su joj zbog velikih smetnja, s kojima se sretala njezina plovidba, bila potrebna u razne svrhe povećana novčana sredstva, pa je bila prisiljena da arboratik više puta povisuje, odnosno da trgovačkoj mornarici pod raznim naslovima nameće nove daće, koje su se zaduživale i naplaćivale skupa s arboratikom. No bivalo je da je arboratik bio snižen, i to na polovicu, a ima godinâ, kada se uopće nije naplaćivao. Razlozi su tome bili teške prilike, u kojima se tada našla dubrovačka plovidba, pa joj je vlada ovim mjerama pružala potrebnu pomoć.

Svote naplaćene za arboratik bile su različite za pojedine godine. Njihova visina zavisila je o visini same pristojbe arboratik, zatim o tome, koji su se sve nameti imali naplaćivati od brodova skupa s arboratikom, a naravno i o broju i nosivosti brodova, koje je Dubrovnik imao u pojedinoj godini, jer se arboratik obračunavao i naplaćivao svake godine po karu,⁴ t. j. prema jedinici, kojom se mjerila nosivost broda.

¹ Arbor latinski znači drvo, odnosno jarbol, te je po njemu ova pristojba dobila svoj naziv, jer su je prvobitno plaćali brodovi prema broju jarbola.

² G. Gelcich, *Delle istituzioni marittime e sanitari della Republica di Ragusa*, Trst, 1882., str. 18; V. Foretić, *Nekoliko pogleda na pomorsku trgovinu Dubrovnika* . . ., u zborniku *Dubrovačko pomorstvo*, Dubrovnik, 1952., str. 126—128.

³ *Liber croceus* 21, 1/12a — 1 f. 136 u Drž. arhivu u Dubrovniku, kao i sve ostale signature.

⁴ Kar (kola) je u Dubrovniku iznosio oko 2000 l pšenice odnosno oko 1900 kg.

Prema poznatom izvještaju posljednjeg podtajnika Dubrovačke republike Bara Bettere, napisanom g. 1815. za austrijskog generala Teodora Milutinovića, prihod te pristojbe iznosio je potkraj Republike 54.260 turskih pjastara,⁵ što bi po prilici bilo isto toliko dukata.⁶ Mislimo, da bi se to moglo odnositi na one posljednje godine Republike, kada je osim arboratika naplaćen od brodova i koji posebni namet. Takav slučaj imamo g. 1803., kada se uvodi posebni namet od 10.000 pjastara u vezi s plovidbom po Crnom moru.⁷ Zatim g. 1805.,⁸ kada je Senat zaključio, da se terete brodovi razmjerno svojim karima za onoliko, koliko je nedostajalo da se namakne svota od 60.000 dukata, koja je tada bila potrebna za troškove u vezi s poslovima u Tunisu i Tripolisu.⁹ A i ranije je, g. 1781., bilo naplaćeno osim redovitog arboratika još dukata 13.650 za posebni namet u vezi s Marokom.¹⁰ Inače su, prema obračunskim knjigama »Arboracci«, obračunati iznosi za posljednje godine bili veoma maleni, te su iznosili za g. 1803. dukata 2.246:31, za g. 1804. dukata 2.372:32 i za g. 1805. dukata 2.631:12.¹¹ Ranijih godina su se ti iznosi kretali od oko 10—20.000 dukata.

Svakako prema spomenutom Betterinom izvještaju taj iznos od 54.260 turskih pjastara relativno je najveća stavka tadašnjih državnih prihoda i iznosi preko 21%, dakle preko jedne petine svih državnih prihoda Dubrovačke republike, pa možemo sebi lako predstaviti, od kolike je važnosti za državne prihode Dubrovačke republike bila pristojba arboratik. Iza nje u Betterinom izvještaju dolazi svota od 35.305 turskih pjastara za godišnji prihod od glavnica uloženi u Beču. Tek na treće mjesto dolaze prihodi od prodaje soli s 30.700 turskih pjastara, za koju je poznato, da je za Republiku predstavljala stalan i znatan prihod, pa ju je ljubomorno njegovala. Najveća stavka državnih izdataka, koje Bettera spominje u Chap. 11 Dépenses, iznosi 46.100 turskih pjastara, te se odnosi na plaće, honorare javnih predstavnika u državnim knežinama, kao i ministara dvora i drugih javnih činovnika. Prema tome je od same pristojbe arboratik mnogo više ulazilo u državnu blagajnu nego što je iznosila ta najveća stavka državnih izdataka Dubrovačke republike. Ipak kod toga treba uzeti u obzir, da među državnim izdacima

⁵ Montant de l'impôt annuel Arboracci sur les Batiments de la Navigation de long cours Piastres Turques 54.260 (B. Krizman, Memoire Bara Bettere . . ., Anali Hist. inst., Dubrovnik, 1952, str.432.)

⁶ U blagajničkim dnevnicima Rizničara i punomoćnika Gospe Velike (Arhiv Blagog djela 86 u Drž. arhivu u Dubrovniku) na više se mjesta turske pjastre vode s istim iznosom u dubrovačkim dukatima.

⁷ Con. rog. 3/210 g. 1803. IV. f. 62.

⁸ Prema blagajničkom dnevniku Rizničara i punomoćnika Gospe Velike dana 30. VI. 1805. senatori Ureda, za pomorstvo platili su u državnu blagajnu dukata 62.016:24, od toga dukata 23.763:28 za arboratik za vrijeme od 15. VI. 1804. do 20. III. 1805. i dukata 36.190:6 za posebni namet nametnut plovidbi. (Arhiv Blagog djela 59 u Drž. arhivu u Dubrovniku.)

⁹ Cons. rog. 3/210 g. 1805 f. 20.

¹⁰ Arhiv Blagog djela 121 pod 16. XII. 1781.

¹¹ Arb. 56—3/16 bez paginacije.

ima svota od 20.000 turskih pjastara za održavanje dobrih odnosa u Barbareskim kantonima, a to je Republika trošila isključivo u probitku svoje plovidbe. Ali za to kod Titre 9 La Navigation de long cours de Ragusais¹² Bettera knjiži u korist plovidbe mnogo veću svotu, koja izlazi iz prihoda carine, pristojbe kod izgradnje brodova i prihoda dubrovačkih konzulata u Levantu.

Blagajna Ureda za pomorstvo, u koju se uplaćivao arboratik i ostali posebni nameti nametnuti trgovačkoj plovidbi, raspolagala je s većim iznosima novca te je vrlo često pritjecala u pomoć raznim državnim izdacima. Bilo je slučajeva, da su i druge razne Republičke blagajne katkada pozaimale svoj novac za žurne potrebe Ureda za pomorstvo, ali bi se brzo to popravilo, te bi opet blagajna Ureda za pomorstvo mogla pokrivati izdatke, koji se isključivo nje tiču, kao i one, za koje bi Senat odlučio, da ih se isplati iz blagajne Ureda za pomorstvo. Naime, sve izdatke u vezi s plovidbom, koji su katkada bili veoma veliki, imala je snositi sama blagajna Ureda za pomorstvo iz svojih vlastitih sredstava. Zbog toga kad bi se pojavila potreba za posebnim većim izdacima, koje je vlada morala obavljati u korist plovidbe, odmah bi Senat donosio odluku, da se za te troškove terete brodovi izvan gulfa,¹³ razmjerno svojoj nosivosti u obliku posebnog nameta te da se obavi odnosna naplata. Zanimljivo je, da je g. 1791. iz blagajne Ureda za pomorstvo odobreno 1000 dukata za takozvanu »Dettu«, koja je snosila troškove unutrašnje uprave, troškove zatvorenikâ i t. d., a bila je i neka vrst civilne liste dubrovačkog kneza.¹⁴ Mnogo veći iznosi, i to ponajprije 6000 dukata, a kasnije 4000 dukata, bili su g. 1799. također odobreni »Detti« iz ove blagajne.¹⁵

Godine 1745. Senat zaključuje,¹⁶ da brodovi, koji plove za Levant ili drugdje izvan gulfa, osim redovitog arboratika imaju godišnje plaćati novu daću, koja iznosi toliko, koliko iznose zajedno raniji arboratik i onaj Računarskog ureda. Kod zaduženja taj se novi namet zvao »dvostruki arboratik« (arboracci dopii). Od toga dvostrukog arboratika bila su oslobođena samo ona putovanja, koja su obavljali brodovi u javnoj službi za kupovinu soli u Siciliji. Također je tim zaključkom uvedena pristojba od 4 venecijanska cekina¹⁷ na svakog kapetana, od 2 ce-

¹² B. Krizman, nav. djelo str. 451.

¹³ Plovidba u Dubrovniku dijelila se na obalnu plovidbu, na plovidbu u gulfu i na plovidbu izvan gulfa. U posljednje doba pod plovidbom u gulfu razumijevala se plovidba po Jadranskom moru, a pod plovidbom izvan gulfa plovidba izvan Jadranskog mora.

¹⁴ Cons. rog. 3/198 f. 2.

¹⁵ Cons. rog. 3/206 f. 58 i 88.

¹⁶ Cons. rog. 3/162 f. 78.

¹⁷ Za ove »zeczini veneziani« u zaduženjima je označena vrijednost od 282 dinarića (Arb. 56—3/7 f. 31), a imamo zaključak Senata od 16. III. 1791., prema kojem je cekin vrijedan 182 dinarića, ako nije izrijekom rečeno, da se radi o zlatnom cekinu (Cons. rog. 3/198 f. 49). Inače se cekinu bila ustalila vrijednost na 40 dinarića te je odgovarao dubrovačkom dukatu. (M. Rešetar, Dubrovačka numizmatika I., Sremski Karlovci, 1924, str. 62—63).

kina na brodskog pisara (škrivana) i od 1 cekina na svakog mornara. Tu su pristojbu kapetani imali odbijati mornarima od plaće te je mjesto njih plaćati državnoj blagajni. O tom novcu imali su rizničari Gospe Velike voditi poseban račun i novac držati na raspolaganju Senatu za troškove, koje bi trebalo izdati za zaštitu plovidbe ili nečega drugoga.¹⁸ Prema zabilješci u knjizi »Arboracci 1746—1784« pod nadnevkom 5. lipnja 1747., kad bi se na brodu nalazila dva kapetana, t. j. kapetan zastave i kapetan broda, tada se kapetan zastave imao smatrati za mornara i za njega je trebalo naplatiti uime te pristojbe samo 1 cekin godišnje, koliko se naplaćivalo za mornara. Brodovi, koji bi se zadržali u Dubrovniku mjesec dana, morali su i za to vrijeme platiti arboratik i to brod, kapetan, brodski pisar i mornari. Ako bi se brod zadržao u Dubrovniku više od mjesec dana, samo su mornari bili oslobođeni od arboratika, dok su ga kapetan, brodski pisar i brod trebali platiti i za to vrijeme.¹⁹

Zaključkom Senata od 21. svibnja 1746. bila je uvedena nova pristojba od 15 dinarića po karu za cijelo doba, kad brodovi plove izvan gulfu, a obračunavanje ove pristojbe imalo je početi 25. lipnja 1746. Naplata te nove pristojbe obavljala se skupa s arboratikom.²⁰

Malo kasnije je Senat naložio gradskim providnicima, da sastave pravilnik (»il loro parere«) o načinu, kako će se naplaćivati te posebne daće, koje su u posljednje doba uvedene za brodove, koji plove izvan gulfu. Prikazani pravilnik odobrio je Senat na sjednici od 17. VI. 1746.²¹ Pravilnik je propisivao vođenje paginirane knjige²² i uredno knjiženje, da bi se uvijek moglo utvrditi dugovanje i potraživanje svakog pojedinog obveznika.²³ Na temelju te knjige trebalo je svake godine napraviti popis dužnika i predati ga Računarskom uredu, da bi se na temelju tog popisa zadužili za arboratik senatori,²⁴ kako se zadužuju i ostali uredi, koji utjeruju državni novac. Ured za pomorstvo je imao naplaćivati pristojbu arboratik u mjesecu lipnju i novac predati državnoj blagajni. Za uplaćeni novac državnoj blagajni ispostavljala se redovita namira, na temelju koje je Računarski ured rasterećivao senatore, a terećio rizničare Gospe Velike. Prvog srpnja svake godine trebalo je odmah

¹⁸ Cons. rog. 3/162 f. 78—78'.

¹⁹ Arb. 56—3/7 f. 2'.

²⁰ Cons. rog. 3/163 f. 8'.

²¹ Cons. rog. 3/163 f. 21'.

²² U Državnom arhivu u Dubrovniku sačuvale su se knjige, u kojima se terećio arboratik i za ranije godine. Međutim knjiga Arb. 56—3/7, koja počinje godinom 1746., razlikuje se svojim formatom (45×29 cm) i tvrdim kožnatim uvezom od predašnjih knjiga, a preglednije je i vođena, pa pretpostavljamo, da je baš ta knjiga bila ustanovljena zbog gornjeg zaključka Senata. Na početku knjige prepisani su razni zaključci Senata, koji se tiču arboratika, a između tih se nalazi i gornji pravilnik.

²³ Kad je kasnije (g. 1768) Senat donio zaključak o boljem pregledu dužnika, koji duguju državnoj blagajni i o preglednijem knjiženju njihovih uplata, spominje se u tom zaključku, da se ti propisi, osim na druge razne pristojbe, koje je ubirala državna blagajna, odnose i na arboratik. (Cons. rog. 3/179 f. 22').

²⁴ Ti »senatori officiali« bili su na čelu Ureda za pomorstvo.

Računarskom uredu predati popis dužnika, koji do 30. VI. nisu obavili uplatu, da bi ih se teretilo globom u visini jedne četvrtine dužnog iznosa («la pena del quarto»²⁵ Sve te globe išle su u korist blagajne Ureda za pomorstvo, i na te iznose senatori nisu imali nikakve provizije. Spomenutim pravilnikom bila su predviđena i storna, naravno ona, koja su ispitana i pronađena ispravnima.²⁶ Ujedno je Ured za pomorstvo sada bio ovlašten, da obavlja ta storna, dok je ranije to pravo imao Senat. Ipak nalazimo, da je Senat dana 26. XI. 1785. odobrio storno arboratika iz prošlog lipnja suvlasnicima u brodu kapetana Stjepana Maggi.²⁷

Arboratik se zaduživao i plaćao unatrag, t. j. za već proteklo vrijeme. Izrijeком se kaže u zaduženjima, da je to »za prošlu godinu«. U 18. stoljeću arboratik se plaćao jedamput godišnje, te obračunska godina završavala najprije 15. lipnja, a kasnije 30. lipnja. Od god. 1803. obračunska se godina poklapa s kalendarskom, te prema zaključcima Senata izlazi, da se od tada arboratik morao plaćati dva puta godišnje, t. j. polovicom i koncem svake godine.

Rokova, koji su bili određeni za plaćanje arboratika, nisu se strogo pridržavali niti vlada, niti brodovlasnici. Bilo je slučajeva, da je vlada katkada tražila raniju naplatu arboratika. Dana 10. veljače 1781. Senat zaključuje, da Ured za pomorstvo u roku od 15 dana ima teretiti brodove za plovidbu izvan gulfu onako, kako se terete tek u mjesecu lipnju. Ta se svota imala uplatiti u roku od daljih osam dana pod prijetnjom globe u iznosu od jedne četvrtine. Ta ranija naplata trebala je da pokrije sve ono, što je blagajna Ureda za pomorstvo više potrošila od onog, što joj je bilo odobreno za izaslanstva u Maroko, Alžir i Tunis. Ali kako su novčana sredstva bila prijeko potrebna, a blagajna Ureda za pomorstvo ih tada nije imala, to poslije dva dana, t. j. 12. II. 1781., Senat preinačuje tu odluku te zaključuje, da blagajna kovnice pozajmi novac blagajni Ureda za pomorstvo s tim, da joj ga vrati od pristojbe arboratika, koji dospijeva mjeseca lipnja te godine. Nadalje je bilo odlučeno, da visina tog posebnog nameta bude 3000 cekina.²⁸ Ova tako znatna svota bila je potrebna državnoj blagajni »za izaslanstva i ostale poslove u vezi sa zaključenjem novog mira s marokanskim kraljem«, kako je to

²⁵ Prema J. Tadiću (O pomorstvu Dubrovnika u XVI i XVII veku, u zborniku Dubrovačko pomorstvo, Dubrovnik, 1952, str. 182) globe, kojima su bili podvrgnuti brodovi, predstavljale su važnu stavku među državnim приходima. Za ovdje obrađeno razdoblje češće nailazimo, da se tom globom terete oni, koji na vrijeme nisu platili arboratik. (Arhiv Blagog djela 86 pod 12. XII. 1788.) G. 1792/93. imao je platiti globu od jedne četvrtine Ivan Konjević za svoja 2 karata u iznosu od 1 dukata i 9 dinarića (Arb. 56—3/13 bez paginacije), a g. 1790. Senat oprašta Marku Kazilariju globu od jedne četvrtine, s kojom je bio zadužen zbog zakašnjele uplate arboratika. (Cons. rog. 3/197 f. 173'). Nalazimo, da je Senat dana 11. VII. 1781. iz naplaćenih globa od plovidbe odobrio svotu od 30 cekina za popravak javnog sata. (Cons. rog. 3/189 f. 224').

²⁶ U knjizi Pom. 56. 13/1 zabilježena su neka storna, koja je odobrio Ured za pomorstvo za godine 1751., 1753., 1754., 1758., 1769., 1700. i 1785. Ta su storna obavljena zbog veće uplate, većeg zaduženja, nestanka broda i brodoloma.

²⁷ Cons. rog. 3/193 f. 173.

²⁸ Cons.rog. 3/189 f. 91—92.

rečeno u odnosnom zaključku Senata. Za tih 3000 cekina bili su odmah iste godine zaduženi brodovi razmjerno svojim karima, te je dana 16. XII. 1781. ušla u blagajnu Rizničara i punomoćnika Gospe Velike svota od 13.650 dukata, koju je za protuvrijednost od 3000 cekina Ured za pomorstvo naplatio od brodova, osim redovitog arboratika za tu godinu u iznosu od 15.052:35 dukata. Raniju naplatu arboratika imademo i godine 1804., kad Senat zaključuje,²⁹ da se naplata obavi već 20. ožujka. Ali se nije imao naplatiti puni iznos, koji dospijeva 30. lipnja, nego samo onaj, koji će dospjeti do 20. ožujka, t. j. do dana ranije naplate. Ostatak arboratika imao se naplatiti redovito 30. VI. 1804. I dana 18. veljače 1805. Senat zaključuje,³⁰ da se već tada na račun arboratika, koji dospijeva u mjesecu lipnju, imade tražiti i obračunati arboratik do 15. ožujka, a naplatiti do 20. ožujka. Osim toga Senat određuje nova davanja po karu za brodove, koji plove izvan gulfu. Taj je novac bio potreban državnoj blagajni za izaslanstva i troškove u poslovima s Tunisom i Tripolisom. Kad su Francuzi već prvih dana svog boravka u Dubrovniku nametali vladi velike kontribucije, Senat dana 31. V. 1806. donosi zaključak, da se polovica godišnjeg arboratika naplati odmah za 15 dana, t. j. već 15. IV., a druga polovica koncem lipnja.³¹ Međutim je tada plaćanje druge polovice arboratika dospijevalo tek koncem godine. Bilo je i drugih posebnih zaduženja pod naslovom arboratika, koja su se imala naplatiti ranije od redovitog dospijeca.

Ali je vrlo često vlada bila prisiljena, da i brodovlasnicima izlazi u susret te im produljuje rok uplate arboratika. Najčešće se taj rok produljivao za 15 dana, t. j. do 15. srpnja. Tako je taj rok produljivan godine 1783.,³² 1796.³³ i 1804.³⁴ U mjesecu lipnju 1782.³⁵ produljuje se rok naplate arboratika za 20 dana, t. j. do 20. srpnja, a godine 1786.³⁶ i 1801.³⁷ imamo slučajeve, da Senat produljuje taj rok za mjesec i po dana. U lipnju 1785.,³⁸ 1800.,³⁹ 1802.⁴⁰ i 1803.⁴¹ produljuje se plaćanje arboratika za mjesec dana, dakle do konca srpnja. G. 1785. to produženje nije bilo dovoljno, pa je 30. VII. 1785.⁴² rok ponovo bio produljen za 10 dana. Do daljeg produljenja toga roka moglo je doći samo onda, ako se prijedlog primi sa $\frac{7}{8}$ glasova. Razumljivo je, da Senatu nije bilo milo produljivati uplatu arboratika. Ako je već produljivao rok, onda je nastojao, da taj rok bude što kraći. Ali g. 1787. ipak propadaju prijedlozi u Senatu, da se uplata arboratika odgodi samo za 10 odnosno 20 dana. Usvaja se prijedlog, da se uplata arboratika produlji za mjesec dana, t. j. do konca srpnja 1787.⁴³ Ali mora da su tada bila teška vremena za plovidbu, jer se 21. VII. 1787.,⁴⁴ dakle još prije svršetka roka, produljuje uplata arboratika do mjeseca listopada, a

²⁹ Cons. rog. 3/210 g. 1804. VI f. 1'.

³⁰ Cons. rog. 3/210 g. 1805. f. 20.

³¹ Cons. rog. 3/210 g. 1806. f. 54.

³² Cons. rog. 3/191 f. 97.

³³ Cons. rog. 3/203 f. 97.

³⁴ Cons. rog. 3/210 g. 1804. f. 62.

³⁵ Cons. rog. 3/190 f. 172.

³⁶ Cons. rog. 3/194 f. 98.

³⁷ Cons. rog. 3/208 f. 70.

³⁸ Cons. rog. 3/193 f. 118'.

³⁹ Cons. rog. 3/207 f. 102.

⁴⁰ Cons. rog. 3/208 f. 193.

⁴¹ Cons. rog. 3/210 g. 1803. f. 62'.

⁴² Cons. rog. 3/193 f. 141^a—142.

⁴³ Cons. rog. 3/195 f. 73.

⁴⁴ Cons. rog. 3/194 f. 91.

to znači produljenje od puna tri mjeseca. Međutim g. 1790.,⁴⁵ 1791.,⁴⁶ 1792.⁴⁷ i 1793.⁴⁸ Senat produljuje rok čak do konca studenoga, t. j. za punih pet mjeseci. Ako uzmemo u obzir, da je bilo još slučajeva, kod kojih je produljen rok za plaćanje arboratika, a već smo vidjeli slučajeve ranije naplate arboratika, onda možemo zaključiti, da se vrlo rijetko arboratik plaćao točno u određeno vrijeme.

Za g. 1788./89. brodovima je snižen arboratik na polovicu.⁴⁹ Dok je prethodne godine za 155 brodova arboratik iznosio dukata 17.769:9,⁵⁰ sada je za 150 brodova snižen na 8.744:25 dukata.⁵¹ Pravi razlog tome nismo mogli utvrditi. U kratkom zaključku Senata od 23. VI. 1789. kaže se, da se ovaj put oprostio plaćanje polovice arboratika, jer je u jednoj od prošlih godina bila plaćena dvostruka svota. Po svoj prilici su brodovlasnici teško osjećali arboratik, koji je za prethodne dvije godine iznosio 17.769:9 dukata (za g. 1787/88) odnosno 18.565:32 dukata (za g. 1786/87).⁵² Ovaj posljednji iznos je najveći, koji je naplaćen za arboratik u to doba. Međutim kako smo već spomenuli, upadno maleni iznosi naplaćeni su od g. 1803. do 1806., tako da je za g. 1804. naplaćen najmanji iznos od 2.246:31 dukata.

Godine 1776. bili su brodovi terećeni novom pristojbom od dinarića 24 po svakom brodu za bolnicu u Carigradu.⁵³ Pristojba se naplaćivala skupa s arboratikom. Kasnije g. 1806. donio je Senat odluku, da se taj novac svake godine ima slati dubrovačkom konzulu Chiricu u Carigrad, da bi ga upotrebio za tamošnju bolnicu u korist bolesnih dubrovačkih pomoraca.⁵⁴

Prema zaključku Senata od 10. V. 1798. imalo se osim redovitog arboratika obaviti zaduženje svih karata⁵⁵ dubrovačke trgovačke mornarice sa svotom od 12.000 pjastara i naplatiti je skupa s arboratikom.⁵⁶ U zaključku Senata se ne kaže radi čega se terete brodovi tom svotom, ali ne ćemo pogriješiti, ako zaključimo, da je taj novac bio potreban dubrovačkoj vladi za pokriće troškova oko izaslanstva u Tripolis i ostalu sjeverozapadnu Afriku. Jer te godine zbog velikih troškova, koje je

⁴⁵ Cons. rog. 3/197 f. 101'.

⁴⁶ Cons. rog. 3/198 f. 132'.

⁴⁷ Cons. rog. 3/199 f. 122.

⁴⁸ Con. rog. 3/200 f. 100.

⁴⁹ Cons. rog. 3/196 f. 141.

⁵⁰ Arb. 56—3/9 bez paginacije.

⁵¹ Arb. 56—3/10 bez paginacije.

⁵² Arb. 56—3/8 bez paginacije.

⁵³ Arb. 56—3/7 f. 32.

⁵⁴ Cons. rog. 3/210 g. 1806. XIII f. 13.

⁵⁵ Vlasništvo broda dijelilo se na 24 dijela, koji se nazivahu karati. Svaki se karat dalje dijelio na manje dijelove. Kako je svaki od suvlasnika broda mogao imati jedan ili više karata, odnosno više ili manje dijelova jednog karata, to je u jednom brodu moglo biti 24 suvlasnika, odnosno više od 24, a također i manje od 24 suvlasnika. Mogla je i samo jedna osoba imati svih 24 karata, pa je u tom slučaju ona bila isključivi vlasnik broda. Ali nismo naišli na takav slučaj za brodove izvan gulfu u razdoblju, koje ovdje obrađujemo.

⁵⁶ Cons. rog. 3/205 f. 68.

državna blagajna imala za razne poslove u Tripolisu, Tunisu, Alžiru i Maroku, dana 19. VIII. 1798. Senat zaključuje, da se opterete karati brodova, koji plove izvan gulfu, s 9298 kolonarskih peča na isti način, kako se to čini za arboratik.⁵⁷ Ta nova daća mogla se polagati ili u zlatu ili u kolonarskim pečama po tečaju, koji bude na tržištu. Za obračunavanje i naplatu ove daće Senat je odobrio nagradu⁵⁸ od 100 dukata.⁵⁹

Dana 22. I. 1799. bila je zaključkom Senata do daljega određena godišnja daća od 3 dinarića po karu u korist bolnice Domus Christi u Dubrovniku.⁶⁰ I ova se pristojba imala naplaćivati od brodova skupa s arboratikom.

Godine 1805. dubrovačka se vlada opet našla u teškom položaju, jer prema zaključku Senata od 18. II. 1805.⁶¹ osim toga, što se već od 20. ožujka imala naplatiti prva polovica arboratika, koja je dospijevala tek u lipnju te godine, imali su se još teretiti brodovi izvan gulfu prema svojim karima do veoma znatne svote od 60.000 dukata, koja je bila potrebna za pokriće troškova u vezi s izaslanstvima u Tunis i Tripolis. Od te naplate trebalo je vratiti svotu od 25.000 dukata, koju su zbog toga blagajni Ureda za pomorstvo već bile pozajmile razne državne blagajne.

Iz molba upućenih Senatu saznajemo, da se u Dubrovniku arboratikom nazivala i pristojba, koja nije imala veze s arboratikom u njegovu pravom značenju, a plaćala se pri kupnji u inozemstvu broda za plovidbu izvan gulfu. Kupci tih brodova molili bi, da ih se oslobodi plaćanja te pristojbe, i Senat je udovoljavao njihovim molbama.⁶²

Za neke godine, između 1729. i 1795., postoje u Državnom arhivu u Dubrovniku i 14 malih broširanih bilježnica s tri vrste natpisa »Arboracci e scarmi alla Ponta«, »Arboracci e scarmi alle Pille« i »Arboracci del Porto«.⁶³ U njima su po mjesecima bilježene naplate manjih iznosa u dinarićima, a rijetko neka naplata doseže do jednog ili dva dukata. »Fanti«, koji su te pristojbe naplaćivali, imali su proviziju, koja se odbijala prigodom mjesečnog obračuna naplaćenih iznosa. Budući, da su to posebne male bilježnice uz postojeće redovite knjige, u kojima se teretio arboratik, možemo zaključiti, da se tu radi o nekim drugim brodskim pristojbama, a ne o pravom arboratiku. Za to govore maleni iznosi tih pristojba, kao i njihova podjela na tri razna mjesta, gdje su brodovi pristajali, t. j. gradska luka, predgrađe Pile i Pelješac, a gdje su se sigurno te pristojbe odmah i naplaćivale.

⁵⁷ Cons. rog. 3/205 f. 112—112'.

⁵⁸ U zaključku Senata nije označeno, kome ide ta nagrada. Ali se može pretpostaviti, da je bila određena za pisara arboratika, koji je sada imao mnogo više posla.

⁵⁹ Cons.rog. 3/205 f. 116.

⁶⁰ Cons. rog. 3/205 f. 160—161'.

⁶¹ Cons. rog. 3/210 g. 1805. f. 20.

⁶² Cons. rog. 3/200 f. 77 i 3/201 f. 111.

⁶³ Pomorstvo 56—5/1—14.

Da bi se posao obračunavanja arboratika mogao obavljati u redu i na vrijeme, Dubrovnik je imao i posebnog pisara za arboratik. Jedan od tih pisara bio je Jakov Leonardi, koji se g. 1760. obraća Senatu s molbom, da mu se povisi plaća. Kao razlog tom svom traženju spominje, da je od g. 1750., kada je pisarima povećana plaća od 24 dukata, znatno povišen broj brodova za Levant. Ranije ih je bilo samo 47, a sada je taj broj više nego podvostručen, jer ih ima 110. Zbog toga se podvostručio i prihod, koji se sada naplaćuje od brodova i posao u Uredu oko obračunavanja, knjiženja i naplata novca. Senat udovoljava njegovoj molbi, te mu plaću povisuje na 40 dukata godišnje.⁶⁴

G. 1796. Senat donosi odluku, da tu dužnost pisara za arboratik u trajanju od jedne godine obavlja jedan od ministara tajništva, odnosno javnih bilježnika, i to po redu starosti počevši od tajnika. Ako nije htio obavljati tu dužnost, na koga je došao red, zamijenio bi ga slijedeći po redu starosti. U isto vrijeme bila je povećana plaća pisaru do 100 dukata, u kojoj je svoti bila uključena dotadašnja njegova plaća.⁶⁵ Inače kad bi pisar imao da obavi posebna zaduženja za arboratik, koja bi zaključio Senat, dobivao bi i posebnu nagradu. Tako spomenute g. 1796. dodjeljuje mu se posebna nagrada od 50 dukata, da bi obavio posebno zaduženje za arboratik od 100 kolonarskih peča, koje su imali platiti brodovi izvan gulfu prema svojim karima. Naplata ovog posebnog zaduženja imala se obaviti u roku od 10 dana.⁶⁶ I kasnije je bilo sličnih nagrada za ovakve poslove.⁶⁷

Senat je oslobađao od plaćanja arboratika pojedine kapetane za cijelo vrijeme, dok im je brod protiv njihove volje bio zadržan u inozemstvu. Neki su brodovi bili oslobođeni od plaćanja arboratika, jer su g. 1780. bili zadržani u Cadizu i Albaniji.⁶⁸ Isto je tako g. 1786. brod kapetana Nikole Grgića bio oslobođen od plaćanja te pristojbe za čitavu godinu dana. Brod se tada nalazio u Genovi.⁶⁹ Kapetani Luka Tome Kentra i Luka Frana Flori bili su g. 1793. oslobođeni plaćanja arboratika te im se imao vratiti novac, koji su u to ime već bili platili.⁷⁰ Bilo je i drugih slučajeva, kada su brodovi bili oslobođeni plaćanja arboratika. Naime brodovlasnik je bio dužan, da plaća arboratik sve dok nije nastupila neka zapreka, koja mu je onemogućavala slobodno raspolaganje brodom. Naišli smo, da je obveza plaćanja arboratika prestajala zbog brodoloma,⁷¹ potonuća,⁷² razmetnuća⁷³ i prodaje⁷⁴ broda, zapljene od gusara,⁷⁵ vraćanja⁷⁶ ili oduzimanja⁷⁷ plovidbene dozvole, pa i zbog toga, što 1½ godinu nije bilo vijesti o brodovima te su smatrani za potopljene⁷⁸ i slično.

⁶⁴ Cons. rog. 3/173 f. 44—45.

⁶⁵ Cons. rog. 3/203 f. 27'.

⁶⁶ Cons. rog. 3/203 f. 131.

⁶⁷ Cons. rog. 3/205 f. 116.

⁶⁸ Cons. rog. 3/189 f. 43'.

⁶⁹ Cons. rog. 3/194 f. 123'.

⁷⁰ Cons. rog. 3/199 f. 233.

⁷¹ Arb. 56—3/6 f. 71.

⁷² Arb. 56—3/6 f. 91.

⁷³ Arb. 56—3/6 f. 114.

⁷⁴ Arb. 56—3/6 f. 72.

⁷⁵ Arb. 56—3/6 f. 86.

⁷⁶ Arb. 56—3/6 f. 105.

⁷⁷ Arb. 56—3/6 f. 82.

⁷⁸ Arb. 56—3/16 bez paginacije.

Zanimljivo bi bilo istražiti, kakve su prilike na koncu g. 1785. vladale u Dubrovniku na tržištu vina, jer je Senat 25. XI. 1785. bio ponukan, da sve one brodove, koji bi prenijeli potpun teret vina izvan gulfu u roku od jedne godine, oslobodi ne samo plaćanja arboratika, nego i »testatika« koliko kapetana, toliko i posadu.⁷⁹ Ovdje se pod »testatikom« sigurno misli na pristojbu, koju su prema zaključku Senata iz g. 1745. morali plaćati kapetan, brodski pisar i mornari, a koja se obračunavala i naplaćivala skupa s arboratikom.

Kod zaduživanja arboratika vrijedilo je načelo, da se brod tereti za onoliko vremena, koliko je te godine radio (pro rata temporis).⁸⁰ Zbog toga imamo mnogo slučajeva zaduženja samo za djelomični iznos arboratika, jer brod nije radio čitavu godinu.

Kad bi se brod premjerio i tom prigodom ustanovilo, da mu je nosivost razlitiča od prvotne, mijenjalo bi se dalje zaduženje za arboratik. Tako imamo slučaj, da je brod bio zadužen arboratikom na 100 kara, a kasnijom premjerom ustanovljena je njegova nosivost od samih 78 kara, pa je odnosno zaduženje ispravljeno.⁸¹

Iz knjige zaduženja za arboratik za ekonomsku godinu 1782./83. iznosimo u priloženoj tabli (str. 561-568.) podatke, koji su zanimljivi za broj brodova, koji su u to doba plaćali arboratik (160 brodova),⁸² za njihovu nosivost (12.500 kara), za imena, koja su nosili brodovi, za imena kapetana, za ime glavnog brodovlasnika, odnosno obveznika za plaćanje arboratika, za broj posade na pojedinom brodu (ukupno je bilo zaposleno preko 1500 osoba na brodovima izvan gulfu), za skupni godišnji iznos arboratika za pojedini brod, kao i za konačni iznos arboratika naplaćen za cijelu ekonomsku godinu 1782./83. (18.412:29 dukata).

S obzirom na već rečeno, da su se brodovi teretili samo za ono vrijeme, koje su radili, neka zaduženja u priloženoj tabli ispadaju upadljivo malena, iako je nosivost broda velika. Osim toga ako cijela posada (kapetan, brodski pisar i mornari) nije cijelu godinu bila u jednakom broju, nego se mijenjala, mijenjao se i iznos zaduženja za arboratik, koji je otpadao na posadu. Ako je na brodu najprije bilo 12 mornara, pa se kasnije broj snizio na 10⁸³ ili ako neko vrijeme brodske pisara

⁷⁹ Cons. rog. 3/193 f. 172—172'.

⁸⁰ Arb. 56—3/6 f. 74.

⁸¹ Arb. 56—3/6 f. 122.

⁸² Zanimljivo je iznijeti ove podatke, iz kojih je vidljiv broj brodova (i njihova nosivost), koje je imala Dubrovačka republika zadnjih godina svog života. G. 1803. bilo je zaduženo pristojbom arboratik 255 brodova, i to 234 broda upisana za plovidbu izvan gulfu i 21 brod za plovidbu u gulfu. (Arb. 56—3/16). Prema istraživanjima Iva Ruska bilo je g. 1805. uposleno u plovidbi 278 brodova s ukupno 24.772 kara. (Dubrovačko pomorstvo, Dubrovnik, 1952, str. 221). Prema našem nalazu Dubrovnik je g. 1806. imao 253 broda, koji su bili zaduženi za arboratik. Sastojali su se od 27 nava s 3.314 kara, 148 brikova s 13.113 kara, 56 pulaka s 5.700 kara, 13 peliga s 324 kara, 7 trabakula s 201 karom, 1 kekije s 88 kara i 1 palandre sa 76 kara. Ukupno su ta 253 broda imali 22.816 kara.

⁸³ Arb. 56—3/7 f. 38.

nije bilo na brodu,⁸⁴ to se uzimalo u obzir, pa bi se odnosni brod zaduživao za arboratik samo za onoliko članova posade, koliko ih je u to doba bilo na brodu.

Prema ljestvici, koja je zabilježena u knjizi Arboraggi za g. 1803. uime arboratika plaćali su

		mjesečno	godišnje
brodovi u plovidbi od 1 ⁸⁵ do 50 kara	dinarića	16	dukata 4:32
„ „ „ preko 50 do 100 kara	„	24	„ 7: 8
„ „ „ preko 100 kara do neodređene nosivosti	„	36	„ 10:32

Osim toga svaki je brod zbog zaključka Senata od 19. IV. 1785. plaćao pristojbu zvanu »torcia« od 36 dinarića svake godine za dupljere (velike voštane svijeće) crkve Gospe Velike.⁸⁶ Ova se pristojba zaduživala istodobno kad i arboratik, a bila je 25. I. 1805. izmijenjena samo za brodove izvan gulfu od 36 dinarića na 2 dukata.⁸⁷

Brodovi su u crkvene svrhe plaćali osim već spomenute pristojbe »torcia« još jednu pristojbu. Ali nju su plaćali samo brodovi, koji su plovili izvan gulfu. Ta je pristojba bila određena zaključkom Senata od 5. III. 1796.⁸⁸ za crkvu sv. Vlaha u visini od 8 dinarića po karatu, tako da je svaki brod bez obzira na njegovu nosivost plaćao jednaku svotu od dukata 4:32, jer svaki brod ima 24 karata. Naplaćivala se skupa s pristojbom arboratik, što je izrijeком rečeno u gornjem zaključku. Godine 1803. se spominje, da se ta pristojba utjeruje od Židova. To se po svoj prilici odnosi na Židove, koji su naplatu ove pristojbe uzeli u zakup. Naime vlada je još od ranije davala u zakup naplatu ne samo arboratika, nego i drugih brodskih pristojba, pa su i u to doba postojali zakupnici za brodske pristojbe.⁸⁹

Imamo još jednu pristojbu, koju su dubrovački brodovi plaćali državnoj blagajni, a koja se knjižila kao prihod skupa s arboratikom. Tu se radi o pristojbi za fermane.⁹⁰ Naime ako su dubrovački brodovi željeli nesmetano ploviti pred turskim odnosno barbareskim korsarskim brodovima, morali su imati sultanov ferman. Ipak je bilo slučajeva, da

⁸⁴ Arb. 56—3/7 f. 64.

⁸⁵ Za ranije godine imamo potvrdu, da brodovi manji od 10 kara nisu plaćali arboratik ». . . non indebitandosi per gli arboracci, perchè non arriva a Ca. 10«. (Arb. 56—3/7 f. 125). Također i kod zaduženja od g. 1803. pa dalje u knjizi Arboracci 56—3/16 ne nalazimo, da bi brod manji od 10 kara bio terećen arboratikom. Najmanji brod (pelig patruna Antuna Pavlovića) terećen tada arboratikom imao je nosivosti od 11 kara.

⁸⁶ Cons. rog. 3/193 f. 70'.

⁸⁷ Arb. 56—3/16 bez paginacije.

⁸⁸ Cons. rog. 3/203 f. 39'.

⁸⁹ O zakupu i zakupnicima brodskih pristojba u 16. stoljeću u Dubrovniku vidi: J. Tadić, Organizacija dubrovačkog pomorstva u XVI veku, Beograd, 1949, posebni otisak iz Istor. časop. str. 33—35.

⁹⁰ Opširnije o fermanima ima u ». . . parere sopra i fermani . . .« (Cons. rog. 3/164 f. 105—108, g. 1749.)

su mnogi korsarski brodovi osporavali vrijednost fermana, koji su im pokazivali dubrovački kapetani, te su ih usprkos fermanima zaustavljali i prisiljavali da prekinu putovanje i uđu u luku, koju su im korsari odredili.⁹¹ Ferman je glasio na neko određeno ime te se jedan od članova posade dubrovačkog broda — ako bi došlo do pregleda broda sa strane turskog odnosno barbareškog korsara — trebao zvati onim imenom, koji je naznačen u fermanu.⁹² Kapetani su kupovali, odnosno uzimali u najam fermane od državne blagajne, a katkada su i sami kapetani između sebe trgovali fermanima. Dubrovačka je vlada te fermane nabavljala preko svog konzula u Carigradu.

Za vrijeme boravka ruskog brodovlja na koncu 18. stoljeća u Sredozemlju i na početku 19. stoljeća u Jadranu, dubrovački su brodovi bili izvrgnuti čestim zapljenama, pa se zbog toga nije naplaćivao arboratik za punih pet godina, t. j. od 1771. do 1775.⁹³ Tih je godina dubrovačkom Senatu mnogo brige i glavobolje zadao ruski admiral grof Aleksej Orlov ne samo svojim zapljenama dubrovačkih brodova, nego uopće svojim neprijateljskim stavom prema Republici. Tek su se godine 1776. poboljšale prilike za dubrovačku plovidbu, i Senat tada donosi odluku,⁹⁴ da se ponovo počne s naplatom arboratika. Kako se kasnije plovidba oporavljala od tih poteškoća, tako se iz godine u godinu povišivala svota naplaćena za arboratik. Za g. 1806. mnogim je brodovima u knjizi zaduženja križan arboratik. Iz pokrajne napomene saznajemo, da se tu radi o brodovima, koji su pretrpjeli brodolom, zatim o prodanim brodovima, ali najvećim dijelom to su brodovi, koje su Rusi zaplijenili. Nabrojili smo 23 broda (s 2156 kara), koje su zaplijenili Rusi.⁹⁵ Oni tada pod zapovjedništvom svog admirala Dimitrija Senjavina prelaze iz Krfa u Boku Kotorsku i plijene po Jadranu dubrovačke brodove. Od spomenuta 23 broda samo 2 su bila za plovidbu u gulfu, a 21 brod plovio je izvan gulfu, kako se vidi iz ove table:

⁹¹ Prep. 18. v. 161. 3202—3208 carta 146 i 148.

⁹² 1. Nota che Vincenzo Strascicich da Meleda porta il nome Giorgio Raffael a motivo del Fermano. (Ruoli 55—1/14 f. 8'). 2. Si portà costà Simone Rancich per acquistare un trabacolo . . . Le accludiamo nella presente un fermano a nome di capitano Pietro Millascin, che Ella consegnerà al detto Rancich quando acquistasse il sudetto trabacolo colle suespresse condizioni e gli ingiungerà, che in caso d'incontro con qualche corsaro barbareco faccia, che uno del suo equipaggio si chiami col nome di detto capitano Millascin . . . (Iz pisma upućenog 19. XII. 1805. dubrovačkom konzulu u Ankoni. ASMM 19. st. 8, 590 carta 162).

⁹³ Arb. 56—3/7 ispred f. 242.

⁹⁴ Cons. rog. 3/185 f. 138'.

⁹⁵ Pomorski muzej u Dubrovniku sastavio je g. 1941. »Tablu I. Popis dubrovačkih brodova, koji su plovili s plovidbenom dozvolom ili bez nje poslije pada Republike dubrovačke«. U tom popisu naznačeno je, da su pod ruskom zastavom 12 dubrovačkih brodova s nosivošću u tonama težine 2910, od toga 11 brodova u plovidbi, a jedan u Dubrovniku.

DUBROVAČKI BRODOVI ZAPLIJENJENI OD RUSA G. 1806.

(Sastavljeno prema Arb. 56-3/16 g. 1806.)

Kapetan odnosno patrolin broda	Nosivost u karima					Plovidba
	Nava	Brik	Pulaka	Pelig	Trabakul	
1. p. Antun Šutić	—	—	—	—	19	U gulfu
2. k. Baldasar Divizić	124	—	—	—	—	Izvan gulfa
3. k. Vlaho Mata Guljelmović	—	116	—	—	—	„ „
4. p. Baldasar Pitarević	—	—	113	—	—	„ „
5. k. Ivan Puljezi	—	65	—	—	—	„ „
6. k. Ivan Poković	—	103	—	—	—	„ „
7. k. Josip Zlošilo	—	98	—	—	—	„ „
8. p. Luka Županović	—	—	—	24	—	U gulfu
9. k. Mato Mata Žitković	—	70	—	—	—	Izvan gulfa
10. k. Mato Karaman	115	—	—	—	—	„ „
11. k. Miho Brajlo	112	—	—	—	—	„ „
12. k. Mato Andrije Kovačević	—	—	83	—	—	„ „
13. k. Marko Mratović	—	63	—	—	—	„ „
14. k. Miho Russi	—	103	—	—	—	„ „
15. k. Nikola Andričević	—	114	—	—	—	„ „
16. k. Nikola Marko Andričević	—	—	115	—	—	„ „
17. k. Pasko Pulitika	103	—	—	—	—	„ „
18. k. Petar Dubravčić	—	63	—	—	—	„ „
19. k. Pasko Vinko Vilenik	—	—	109	—	—	„ „
20. k. Stjepan Splivalo	—	97	—	—	—	„ „
21. k. Stjepan Kristić	—	117	—	—	—	„ „
22. k. Vinko Fisković	—	—	96	—	—	„ „
23. k. Vinko Josip Tunjica	—	—	134	—	—	„ „
Ukupno 23 broda	4	11	6	1	1	
s 2156 kara	454	1009	650	24	19	

Međutim to su samo neki od brodova, koje su Rusi zaplijenili, jer oni su tada stvarno zaplijenili mnogo više dubrovačkih brodova. Naime ustanovili smo iz drugih arhivskih knjiga, da su Rusi zaplijenili i neke druge dubrovačke brodove, kojih nema među gornja 23 broda.⁹⁶ Ali sada više nisu ni ostali brodovi plaćali arboratik. Što se toga tiče presudna je godina 1806., kada su Francuzi 27. svibnja zaposjeli Dubrovnik i kada su još jače učestala dotadašnja stradanja dubrovačke trgovačke mornarice zbog ratovanja, koje se tada vodi na području same Dubro-

⁹⁶ L. Vojnović (u knjizi »Pad Dubrovnika I«, Zagreb, 1908, str. 288) o zaplijenjenim dubrovačkim brodovima sa strane Rusa kaže ovo: »Za pobjegjenijem admiralom (Senjavinom o. p.) dolazahu (u Boku Kotorsku o. p.) ostali brodovi sa trupama iz Gruža, a s njima trgovački brodovi raznijeh veličina uzetijeh u Gružu i u konalu od Lokruma na broju 18 (osim 2 trabakula i 500 malijeh lagja za prevoz) i 10 brodova uzetijeh između Molonte i Kotora.«

vačke republike između Francuza i Rusa. Iz napomenâ u zadnjoj knjizi »Arboracci« možemo pratiti kako se tada uz ostali život Republike gasilo i dalje naplaćivanje arboratika. Već u prosincu g. 1806. nitko ne će da plati arboratik. U lipnju g. 1807. nije se mogao naplatiti arboratik, jer je plovidba — kako je to upisano u napomeni u spomenutoj knjizi »Arboracci« — naišla na zapreke. To je isto zabilježeno i u prosincu g. 1807. Za g. 1807. uopće nije obavljeno niti zaduženje arboratika po pojedinim obveznicima, kako se to prije radilo i što je prijeko potrebno za urednu naplatu same pristojbe. Prema tome zadnje podatke o naplaćenom arboratiku imademo za g. 1805.

Osim arboratika brodovi su u Dubrovniku plaćali i druge pristojbe. Neke od njih smo već spomenuli, a g. 1782. Senat je donio zaključak,⁹⁷ da se skupa s arboratikom ima naplaćivati od svakog kapetana dubrovačkog broda pristojbu od 5 carskih talira za svako polugodište. Ova je pristojba bila određena za zdravstvene službenike, koje su se slali na područje Republike zbog sprečavanja kuge. Međutim g. 1802. objavljene su pristojbe za »usidrenje i lance« (tariffa per l'ancoraggio e catene),⁹⁸ koje ovdje donosimo u prijevodu.

(1) Tarifa za usidrenje i lance, kad ovi brodovi ulaze u luku, jeste:

nava i kekija	dukata	5:34
pulaka	„	4:18
tartana	„	3:18
šambek	„	1:32
trabakul	„	1:12
tartanon	„	1: 4
pelig	„	—:38
bracera	„	—:26
leut na vesla	„	—:12

(2) Za saobraćaj, kad su brodovi u slobodnom saobraćaju i kad dolaze iz jadranskih luka, plaćaju:

nava, kekija, pulaka, tartana i šambek	dinarića	30
tartanon, trabakul, pelig	„	12
bracera i leut na vesla	„	6
barka na vesla	„	2
trabakul sa četverouglastom krmom	„	18

Ako kapetani ovih brodova ili baraka dolaze iz Gruža na vrata od Pila, da bi dobili saobraćaj, osim gornjeg, plaćaju još dinarića 12.

(3) Kad rečeni brodovi u slobodnom saobraćaju uzimaju zdravstveni list, kapetan, mornari i putnici, ako ih ima, plaćaju tajniku za potpis po 2 dinarića.

(4) Kad veliki ili mali brodovi dolaze iz bilo koje luke izvan Jadrana, a u slobodnom su saobraćaju ili kontumacu, da bi dobili saobraćaj, posredovat će zdravstveni kancelir, lučki kapetan i uredski zdur.

U luci i pod otokom Lokrumom	dukata	3:—
u gruškoj luci	„	6:24
u Srebrenom i Mlinima	„	9: 4
u Cavtatu	„	12:—
pod Loznicom	„	9: 4

⁹⁷ Cons. rog. 3/190 f. 233—233'.

⁹⁸ Div. de foris 34/230 f. 108—110'.

u Zatonu i Koločepu	„	13:26
pod otokom Lopudom ili u kanalu i u luci Sudurđu na Šipanu	„	18: 8
u šipanjском kanalu, u šipanjској luci i Slanomu	„	22:30

Ako bi bilo putnika, koji bi željeli slobodni saobraćaj, a brod ga ne bi tražio, putnici će za svoj slobodni saobraćaj platiti 3 dukata.

(5) Veliki ili mali brodovi, koji dolaze iz Levanta, podvrgnuti su istim troškovima, te ne mogu ući u luku bez naloga, i to :

- Senata, ako dolaze iz Aleksandrije,
- Malog vijeća, ako dolaze iz Turskog Levanta ili Barbarije,
- Zdravstvenog poglavarstva, ako dolaze iz Krfa, Kefalonije, Zante i Albanije.

(6) Oni brodovi, koji su određeni za Dubrovnik s prikladnom robom, koju treba da iskrcaju na Lazaretima ili pak sa živežnim namirnicama, dužni su imati dva stražara, od kojih jedan ukrcan na brod te je plaćen po 20 dinarića dnevno i još mu se daje hrana, a drugi stražar na kopnu, kojem se plaća samo po 20 dinarića dnevno sve do dana odlaska broda ili do slobodnog saobraćaja, ako bi se brodovi zadržavali. Osim toga

lučkom kapetanu	dukata 1:20	jednom zauvijek
kapetanu Lazareta	„ 2:20	„ „

Za slobodni saobraćaj, kako je već rečeno.

(7) Brodovi, koji dolaze iz Aleksandrije, osim uobičajenih troškova za brodove u kontumacu, plaćaju još 2 dukata i 8 dinarića dnevno, i to određenom vlastelinu 2 dukata, a vojniku u njegovoj službi 8 dinarića.

(8) Kad se brodovi usidre ispred luke ili pod otokom Lokrumom te nemaju drugog posla osim da iskrcaju malo robe, putnike ili njihovu prtljagu te nastavljaju put za Trst, a u kontumacu su, kapetan je dužan da daje zdravstveni list broda i putnikâ, bilo jednog, bilo više njih, i da uzme stražara s barkom, čim je brod na vidiku, tako isto i stražara na kopnu. Oba su plaćena za onoliko dana, koliko ih se zadrži.

Stražaru na kopnu	dukata —:20
stražaru u barci	„ —:36
dvojici barkarjola na glavu	„ —:18
za barku	„ —:12
lučkom kapetanu	„ 1:20 jednom zauvijek
kapetanu Lazareta	„ 2:20 „ „

Tajniku za brodski zdravstveni list 2 dukata, a za jedan ili dva zdravstvena lista putnikâ, koji nastavljaju put, plaća još 1 ili 2 dukata.

(9) Prodavalac, koji s brodova u kontumacu iskrcava živežne namirnice, žito, ječam, bob, kukuruz, proso — iskrcavalo se na zemlju u luci ili s broda na brod — (osim zdravstvenih troškova, koje plaća kapetan broda) —, plaća lučkom kapetanu 1 dinarić za svaki dubrovački star.⁹⁹

(10) Ako je brod na jedra u kontumacu, a njegov bi kapetan došao s barkom da potpiše zdravstveni list ili bi to morao učiniti iz bilo kojeg razloga, plaća 6 dukata i to:

kapetanu Lazareta	dukata 2:20
lučkom kapetanu	„ 1:20
tajniku	„ 2:—

(11) Kad dođe neki brod u grušku luku ili u koločepski kanal u kontumacu, zdrastveno mu poglavarstvo, čim je brod na vidiku, šalje barku sa stražarom, kojeg

⁹⁹ I dubrovački star iznosio je od 98.405 l do 111.0896 l. (M. Rešetar, Dubrovačka numizmatika I., Sremski Karlovci, 1924, str. 90).

plaća kapetan broda za toliko dana, koliko će se zadržati. Spomenuta barka za vrijeme cijele zime od rujna do travnja treba da ima četiri veslača, a tako isto i ljeti, ako je ružno vrijeme, inače samo dva mornara i stražara.

Stražaru dnevno	dukata	1:20
barkarjolima na glavu	„	1:—
barci	„	—:12
stražaru na kopnu	„	—:20

(12) Ako bi neki kapetan želio otputovati prije nego mu svrši kontumac, stražar, koji je na brodu iskrcava se na Lazaretima te ga plaća kapetan broda po 20 dinarića dnevno, i to za onoliko dana, koliko ostaje do izvršenja kontumaca.

Iz ove tarife se vidi, da su lučke i brodske pristojbe u starom Dubrovniku bile raznovrsne i da su obuhvaćale mnoge radnje, koje su obavljali brodovi, kad bi ticali dubrovačku luku.

Senat je g. 1790. španjolske brodice, t. zv. corriere, kad dolaze iz Albanije, oslobodio od lučkih pristojba, koje se plaćaju prigodom ulaza u luku. Jedino su trebale platiti 60 dinarića za slobodni saobraćaj. Nije im se smjela postaviti straža na brodu, nego je imala stražiti samo ona s kopna uz naplatu 20 dinarića dnevno. Ali to je bilo uvjetovano, da im je čist zdravstveni list. Ako postoji sumnja o kugi, imala se straža postaviti na brodu, kako se to do tada radilo.¹⁰⁰

Zanimljivo je spomenuti, da je za vrijeme francuske okupacije Dubrovnika general Lauristom 9. VII. 1807. bio propisao pristojbe,¹⁰¹ koje su imali plaćati brodovi pri izlazu i ulazu u dubrovačku luku. Te su pristojbe iznosile:

za brodove pri izlazu za inozemstvo i brodove pune vinom	1 pjastru
za velike gaete pune drva ili drugog, pri izlazu	12 para
za sve ostale male brodove	6 para.

Kao i svi ostali propisi Dubrovačke republike, koji su se odnosili na pomorstvo, tako i njezini propisi o brodskim i lučkim pristojbama pokazuju, da su Dubrovčani planski, organizirano — a što je najvažnije — i vrlo mudro upravljali svojim pomorstvom. Arboratik je starom Dubrovniku bio izvor velikih prihoda, te se vlada utjecala razrezu i naplati posebnih iznosa ove brodske pristojbe, da bi smogla novčana sredstva, koja su zahtijevale izvanredne prilike, u kojima bi se od vremena navrijeme našla dubrovačka plovidba. Pomoću ovih prihoda Dubrovnik je u prvom redu uklanjao brojne i velike zapreke, koje su ometale slobodnu plovidbu njegovih brodova. U doba, koje ovdje obrađujemo, te su zapreke dubrovačkoj plovidbi dolazile iz sjeverozapadne Afrike, t. j. iz Tripolisa, Tunisa, a osobito iz Alžira i Maroka.

¹⁰⁰ Cons. rog. 3/197 f. 82'.

¹⁰¹ L. Vojnović, Pad Dubrovnika II, Zagreb, 1908, str. 24.

ZADUŽENJE ZA ARBORATIK EKONOMSKE GODINE 1782./83.
(Prema Arboracci 56—3/7 u Drž. arhivu u Dubrovniku)

Tip broda	Ime broda	Ime kapetana	Glavni brodovlasnik	Broj posade	Nositeljost u kartima	Ukupno dukata
1 pulaka	Gloria celeste	Luka Antun Kovačević	Savino Miho Đorđi i dr.	9	92	120:23
2 nava	S. vittoria	Luka Stjepana Kovačević	Nikola Pavao Gozze i dr.	13	116	142:30
3 pulaka	Madonna santissima del rosario e S. Anna	Antun Mata Hidža	Orsat Savino Ranjina i dr.	7	59	98: 9
4 nava	La colomba fortunata	Vlaho Antun Krilanović	Marin Maro Zamagna i dr.	11	86	42: 6
5 nava	L'Europa	Frano Luka Kovačević	Savino Miho Đorđi i dr.	10	103	143:17
6 nava	Il valoroso	Stjepan Filipaki	Mato Andrović i dr.	11	97	140:37
7 nava	Madonna santissima del rosario e S. Antonio di Padova	Rafo Ćurlića	Frano Savino Ranjina i dr.	12	81	136:11
8 pulaka	L'Arabo felice	Nikola Grgić	Savino Miho Đorđi i dr.	9	91	128:15
9 kekija	Nostra signora del rosario e S. Ilarione	Ilija Savinović	Sebastijan Marini i dr.	9	74	118:24
10 nava	Il Tritone	Nikola Luka Milković	Dot. Ivan Buch i dr.	11	103	147:39
11 nava	Madonna santissima del carmine e S. Giovanni Battista	Mato Kobojević	Savino Miho Đorđi i dr.	15	109	169:25
12 pulaka	Virgo potens e S. Giovanni Battista	Miho Turčinović	Baldasar Nikola Gozze i dr.	11	97	140:37
13 nava	La Maria	Miho Milković	Luka Miho Đorđi Bona i dr.	11	88	135:30
14 nava	Elmo	Luka Radić	Frano Savino Ranjina i dr.	11	83	132:32
15 pulaka	Madonna santissima del rosario	Mato Tucić	Ana ž. pok. Vlaho Džore Bosdari i dr.	11	89	136:13
16 nava	Madonna santissima del carmine e San Biagio	Ivan Luka Skorić	Nikola Pavao Gozze i dr.	11	83	132:35
17 kekija	La sacra famiglia	Marko Andričević	Miho Luko Bona i dr.	9	81	122:25
18 nava	L'America	Frano Frančeski	Miho Frančeski i dr.	11	85	134: 1
19 pulaka	La Partenope	Luka Peričević	Orsat Vladimir Gozze i dr.	10	78	125:18
20 pulaka	Madonna santissima delle grazie e S. Biagio	Srećko Lučić	Sebastijan Marini i dr.	8	69	120:11
21 kekija	S. Anna	Pavao Pavlović	Savino Miho Đorđi i dr.	9	74	118:24

Tip broda	Ime broda	Ime kapetana	Glavni brodovlasnik	Broj posade	Nositelj u kartama	Ukupno dukata
22 nava	Virgo potens	Bartolomej Bettera	Orsat Lujo Savino Đordi i dr.	14	112	166:32
23 nava	Madonna santissima del rosario, S. Niccolò e S. Eufenia	Antun Krilanović	Antun Ivan Kazilari i dr.	17	109	178:29
24 kekija	Madonna santissima delle grazie e S. Francesco Saverio	Kristofor Melizi Frano Jakulić	Petar Papi i dr. Luka Domenik Miho Bona i dr.	6	33	63:14
25 pulaka	La Providenza	Srećko Daničić	Naslj. pok. Marka Ivana Sorgo i dr.	8	70	102:26
26 nava	Madonna santissima del rosario, S. Biagio e S. Niccolò	Josip Chiappetti	Naslj. pok. Savina Luke Pozza i dr.	10	63	107:29
27 kekija	Madonna santissima delle grazie, S. Biagio, S. Vincenzo Ferrerio e S. Antonio di Padova	Mato Poković Mato Jakova Kazilari Pasko Pulitika Jakov Bogoje Luka Gurić	Rafo Čurlica i dr. Luka Domenik Miho Bona i dr. Miho Antun Frano Tudisi i dr. Frano Savino Ranjina i dr. Luka Miho Đordi Bona i dr.	6	26	69:20
28 pincotto	Madonna santissima del rosario	Mato Botta Đuro Raffaeli	Klement Ivan Menze i dr. Naslj. pok. Savina Luke Pozza i dr.	9	65	104:13
29 snow	La santissima ascensione	Ivan Hidža	Onato Savino Ranjina i dr.	10	91	77:6
30 nava	Fedele	Đuro Bagović	Luka Antun Sorgo i dr.	8	84	119:32
31 pulaka	S. Antonio	Frano Antuna Kovačević	Mato Frano Getaldi i dr.	8	69	106:23
32 kekija	S. Teresa	Jakov Luka Kazilari	Naton Ambonetti i dr.	14	111	162:21
33 pulaka	S. Giuseppe e S. Francesco di Paola	Jakov Ivana Božović	Sebastijan Marini i dr.	11	106	11:9
34 kekija	S. Rocco					
35 nava	Madonna santissima del rosario					
36 kekija	S. Giovanni Battista					
37 nava	Madonna santissima del carmine, S. Croce e S. Francesco Saverio					
38 nava	Regina Ester					
39 nava	Il glorioso					

40	nava	S. Giuseppe, S. Antonio di Padova e S. Vincenzo Ferrerio	Ivan Mimbelli Luka Dugović Bartolomej Gled	Stjepo Paparević i dr. Miho Luka Bona i dr. Orsat Savino Ranjina i dr.	9 96 118: 1 18 186 128: 9 11 92 138: 2
41	nava	S. Niccolò	Marko Bjelan	Savino Miho Dordi i dr.	9 60 101:18
42	snow	Real Davide	Toma Kuničić	Orsat Lujo Savino Ranjina i dr.	8 63 107:29
43	kekija	Madonna delle grazie, S. Francesco Saverio, S. Vincenzo Ferrerio e S. Rocco San Giovanni Battista e S. Vincenzo Ferrerio	Jerolim Bruni	Antun Ivana Kazilari i dr.	14 113 158:11
44	kekija	Madonna santissima del carne e San Antonio	Trajan Picečić	Lucijan Nikola Pozza i dr.	10 79 126: 1
45	pulaka	La santissima Annunziata e S. Tommaso	Ivan Krstitelj Radmili	Miho Luka Bona i dr.	10 92 7: 6
46	kekija	Pastor fedele	Ivan Josipa Buonić	Mato Luka Pozza i dr.	9 78 120:36
47	kekija	Madonna santissima di Loreto, S. Biagio e S. Antonio	Jerolim Pušić	Savino Miho Đordi i dr.	9 92 105:22
48	nava	Epidauro	Antun Jerolim Pušić	Mato Frano Getaldi i dr.	9 — 108:14
49	kekija	Madonna santissima del rosario	Antun Galjuf	Vlaho Klement Menze i dr.	8 53 108:12
50	nava	Madonna santissima del rosario, S. Biagio, S. Niccolò, S. Domenico e S. Vincenzo	Luka Mato Ljubač	Miho Luka Sorgo i dr.	11 88 155:11
51	pulaka	Madonna santissima del rosario, S. Biagio, S. Niccolò, S. Domenico e S. Vincenzo	Đuro Filipaki	Antun Luka Sorgo i dr.	14 66 135:24
52	nava	San Giuseppe, San Biagio e S. Eufemia	Jakov Frana Vaketi	Orsat Antun Cerva i dr.	8 88 124:16
53	vascello	Madonna santissima del buon consiglio, S. Niccolò e S. Francesco Saverio	Vinko Palikuća	Mato Palikuća i dr.	6 37 77:30
54	pulaka	Madonna del carne, S. Biagio, S. Francesco Saverio, S. Antonio e S. Niccolò	Šimun Božović	Sebastijan Marini i dr.	9 82 104:37
55	pinko	Madonna santissima delle grazie e S. Vincenzo Ferrerio	Jakov Tulidi	Frano Savino Ranjina i dr.	12 82 3:39
56	pulaka	Madonna santissima del rosario			
57	nava	Madonna santissima della salute e S. Francesco di Paola			

Tip broda	Ime broda	Ime kapetana	Glavni brodovlasnik	Broj posade	Nositeljnost u kartima	Ukupna dukata
58 pulaka	Madonna santissima del rosario e S. Vincenzo Ferrerio	Rafo Mato Hidža	Orsat Savino Ranjina i dr.	8	53	94: 3
59 pinko	Madonna santissima della concezione, S. Antonio e S. Agnese	Miho Bronzić	Mato Lucijan Pozza i dr.	10	31	115:29
60 pinko	Madonna santissima del rosario e S. Francesco Saverio	Antun Marić	Petar Papi i dr.	6	26	69:30
61 nava	Madonna santissima del buon consiglio	Petar Ivana Bratić	Antun Luka Sorgo i dr.	11	66	109:22
62 tartanella	S. Elisabetta e S. Giovanni Battista	Jakov Kazilari	Naslj. Luke Jakova Bonda i dr.	5	31	77:37
63 nava	Madonna santissima del rosario, S. Francesco Saverio e S. Cattarina	Jakov Tulić	Nikola Ivan Luka Gozze i dr.	10	83	133:20
64 kekija	Madonna santissima delle grazie e S. Antonio di Padova	Mato Ivana Kazilari	Diego Arboscelli i dr.	9	63	111: 8
65 kekija	Madonna santissima delle grazie	Miho Brandini	Luka Domenik Miho Bona i dr.	7	69	106:25
66 pinko	Sacra famiglia e S. Vincenzo	Baldasar Ljubić	Mato Marin Zamagna i dr.	10	52	126:24
67 kekija	La santissima purificazione e S. Biagio	Ivan Marcidi	Mato Marin Gradi i dr.	6	54	99: 6
68 kekija	Madonna santissima del rosario	Melchior Tasović	Lucijan Nikola Pozza i dr.	8	65	108:35
69 pulaka	Madonna santissima della concezione, S. Biagio e S. Niccolò	Jakov Petra Kristić	Mato Lucijan Pozza i dr.	8	39	94:32
70 pulaka	Madona santissima del carmine e S. Antonio	Josip Luka Plijković	Marko Ivan Sorgo i dr.	8	64	47: 1
71 nava	Madonna santissima di Loreto e S. Giuseppe	Nikola Despot	Sebastijan Marini i dr.	11	102	7:35

72	nava	Madonna santissima del rosario	Madonna santissima del rosario, S. Biagio e S. Nicolò	Božo Iva Božović Marko Zupa	Sebastijan Marini i dr. Miho Antun Sorgo i dr. Luka Antun Sorgo i dr.	12 107 119:16 11 75 125:25 13 123 19:39
73	kekija	Santissimi Cosmo e Damiano	Santo Biagio e Madonna santissima delle grazie	Miho Vojvodić	Orsat Savino Ranjina i dr.	10 94 89:19
74	nava	Corriera d'Ungheria	Madonna santissima del rosario, S. Biagio e S. Nicolò	Vinko Glandavaš	Nikola Đanluka Gozze i dr.	10 62 112:13
75	nava	Santo Biagio e Madonna santissima delle grazie	S. Giuseppe	Luka Frano Flori	Luka Domenik Miho Bona i dr.	10 81 96: 3
76	pulaka	Madonna santissima del rosario, S. Biagio e S. Nicolò	S. Giuseppe	Petar Kapetanić	Nikola Sorgo i dr.	9 32 117: 1
77	pulaka	Santissima concezione e Madonna santissima del rosario e S. Antonio	Madonna santissima delle grazie, S. Biagio e S. Francesco Saverio	Ivan Sebastijan Šruk	Savino Luka Pozza i dr.	7 51 104:21
78	kekija	Madonna santissima del rosario e S. Antonio	Madonna santissima del buon consiglio, S. Giuseppe e S. Biagio	Ivan Gašpar Tasović Đuro Radić	Lucijan Miho Đordi i dr. Rafo i Nikola Ivan Gozze i dr.	6 15 87:19 12 50 172: 3
79	pulaka	Madonna santissima delle grazie, S. Biagio e S. Francesco Saverio	buon consiglio, S. Giuseppe e S. Biagio	Simun Falkonetti Mato Matković Miho Lupi	Frano Falkonetti i dr. Luka Antun Sorgo i dr. Jelena ž. pok. Pavla Rafa Gozze i dr.	7 88 117:22 9 78 120:36 7 71 107:31
80	pulaka	Madonna santissima del buon consiglio, S. Giuseppe e S. Biagio	S. Biagio	Nikola Barbarić	Serafin Ivan Nikola Bona i dr.	7 49 114:27
81	brigantin	S. Teresa	S. Antonio di Padova e Anime del purgatorio	Mato Srečka Fisković	Naslj. Marka Ivana Sorgo i dr.	10 90 132:14
82	pulaka	S. Antonio di Padova e Anime del purgatorio	S. Giorgio	Mato Antuna Belatin Ivan Luka Sodarnja	Lucijan Nikola Pozza i dr. Savino Miho Đordi i dr.	11 106 149:28 10 71 113: 9
83	kekija	S. Giorgio	La fedeltà	Ivan Nikole Marassi	Luka Antun Sorgo i dr.	8 74 114: 2
84	kekija	La fedeltà	Madonna santissima della concezione e S. Biagio	Nikola Nardelli Josip Vasiljević	Klement Ivan Menze i dr. Sebastijan Marini i dr. Marija ž. pok. Frana M. D. Bobali i dr.	9 69 115:19 12 82 127:30
85	pulaka	Madonna santissima della concezione e S. Biagio	Santissima concezione, S. Biagio e S. Antonio	Nikola Luke Barbarić		8 77 115:31
86	pulaka	S. Biagio e S. Antonio	Madonna santissima di Loreto e S. Francesco di Paola			
87	kekija	Madonna santissima di Loreto e S. Francesco di Paola	Santissima concezione S. Giovanni Battista e S. Biagio			
88	kekija	Santissima concezione	Madonna santissima delle grazie e S. Michele			
89	pulaka	S. Giovanni Battista e S. Biagio	Saturno			
90	pulaka	Madonna santissima delle grazie e S. Michele	Madona delle grazie e S. Francesco Saverio			
91	pulaka	Saturno				
92	pulaka	Madona delle grazie e S. Francesco Saverio				

Tip broda	Ime broda	Ime kapetana	Glavni brodovlasnik	Broj posade	Nositeljost u karima	Ukupno dukata
93 nava	Rachele	Ivan Ivana Božović	Sebastijan Marini i dr.	10	126	156:26
94 kekija	La Venere	Petar Jerinić	Luka Miho Đorđi Bona i dr.	6	62	100:25
95 kekija	Madonna santissima del buon consiglio	Luka Medini	Sebastijan Marini i dr.	7	73	108:37
96 kekija	Madonna di buon consiglio, S. Francesco Saverio e S. Antonio di Padova					
97 snow	La verità	Petar Kunić	Sebastijan Marini i dr.	13	99	151:7
98 pulaka	Madonna santissima di Bisson	Miho Taljeran	Sebastijan Marini i dr.	9	72	117:18
99 kekija	S. Antonio	Franjo Pavla Papi	Mato Marin Bona i dr.	9	79	121:19
100 nava	Speranza	Marko Gurić	Sebastijan Marini i dr.	9	77	111:9
101 kekija	Madonna santissima delle grazie	Rafo Andrović	Luka Anton Sorgo i dr.	13	95	139:11
102 pinko	La Giuditta	Miho Maggi	Ivan Vlaho Kaboga	8	79	116:37
103 pinko	Madonna santissima delle grazie, S. Biagio e S. Francesco Saverio	Miho Luke Krilanović	Josip Pardo i dr.	7	28	75:30
104 kekija	Madonna santissima del buon consiglio	Andrija Miletić	Mato Dobroslavić i dr.	6	64	99:8
105 nava	Giuditta	Petar Zombrović	Naslj. pok Savino Luka Pozza i dr.	8	62	98:2
106 pinko	Madonna santissima delle grazie	Antun Semini	Stjepan Kerša i dr.	8	77	107:6
107 pulaka	La Rondinella	Toma Martelletti	Franjo Savino Ranjina i dr.	5	57	54:39
108 kekija	San Michele Arcangelo	Božo Brali	Sebastijan Marini i dr.	10	76	124:12
109 kekija	Il Raffaele	Tomo Pešut	Luka Domenik Miho Bona i dr.	9	68	115:6
110 nava	L'angelo custode	Niko Kopanica	Sebastijan Marini i dr.	11	73	127:5
111 nava	S. Michele Arcangelo	Antun Dominković	Lucejan Nikola Pozza i dr.	12	124	164:34
112 pulaka	Madonna santissima delle grazie, S. Biagio e S. Francesco Saverio	Nikola Ilijić	Miho Frano Tudisi i dr.	12	133	169:31
113 pulaka	Stella del mare	Antun Papi Petar Trojani	Naslj. pok. Savino Luka Pozza i dr. Orsat Vladimir Gozze i dr.	9 9	64 87	103:7 113:37

114	kekija	Madonna santissima di Loreto e S. Antonio di Padova	Antun Saltarić	Ivan Vlaho Kaboga i dr.	8	60	102: 6
115	kekija	Madonna santissima delle grazie e S. Antonio di Padova	Petar Crivellini Vlaho Martelletti	Nikola Rigi i dr. Petar Jerolim Natali i dr.	9	94	121:—
116	pulaka	S. Ellena	Tomo Jakšić	Luko Miho Đorđi Bona i dr.	6	63	98:25
117	nava	La sacra famiglia	Ivan Krstitelj Monković	Martolica Džore Bosdari i dr.	9	76	119:30
118	kekija	La santissima assunta	Vinko Josip Karabukja	Savino Miho Đorđi i dr.	8	71	107:13
119	kekija	Madonna carmelitana			6	60	99: 1
120	pulaka	Immacolata concezione e S. Biagio	Josip Kristofora Fisković	Nasli, pok. Savino Luka Pozza i dr.	12	109	155:39
121	nava	Regina Ester	Antun Pasko Bosnić	Sebastijan Marini i dr.	12	79	135: 5
122	kekija	Stella del mare Maria santissima del buon consiglio					
123	nava	Madonna santissima della salute e S. Francesco di Paola	Franjo Matković	Miho Antun Frano Tudisi i dr.	7	66	105:19
124	kekija	S. Antonio di Padova	Antun Romano	Franjo Savino Ranjina i dr.	12	83	136:29
125	snow	S. Niccolò	Franjo Rusković	Sigizmund Nikola Sorgo i dr.	11	88	135:30
126	trabakul	S. Vincenzo Ferrerio	Josip Orebić	Savino Miho Đorđi i dr.	9	80	112:38
127	brigantin	Maria pellegrina	Franjo Kirigin	Jakov Ivan Tomo Baselji i dr.	4	19	6:24
128	kekija	Madonna delle grazie, Anime sante del purgatorio e la bella stella	Marko Knežević	Nikola Nikola Pozza i dr.	8	75	119:13
129	nava	Madonna santissima degli angeli	Ivan Kaznačić	Martolica Džore Bosdari i dr.	7	76	110:26
130	kekija	Madonna delle grazie, S. Niccolò e S. Diego	Ivan Josip Šunji	Sebastijan Marini i dr.	11	104	147:28
131	nava	La vigilanza, S. Antonio e S. Maria	Ivan Stjepana Brseč	Diego Arboscelli i dr.	9	75	119: 7
132	kekija	Madonna santissima delle grazie e S. Francesco Saverio	Luka Fisković	Petar Jerolim Natali i dr.	10	97	136:15
133	nava	S. Anna	Nikola Rustan	Savino Miho Đorđi i dr.	8	66	109:18
134	kekija	Madonna di Monte Nero	Ivan Pilković	Savino Miho Đorđi i dr.	11	89	136:19
135	kekija	La provvidenza	Ivan Ivana Bianki	Savino Miho Đorđi i dr.	10	67	119: 5
136	pulaka	L'Adria	Mato Ivan Lupi	Lucijan Nikola Pozza i dr.	6	70	90:16
137	kekija	La speranza	Mato Frana Cvjetković Mato Vajsiljević	Lucijan Nikola Pozza i dr. Sebastijan Marini i dr.	11	85	124:37
					9	88	126:26

Tip broda	Ime broda	Ime kapetana	Glavni brodovlasnik	Broj posade	Nositelj u karima	Ukupno dukata	
138	kekija	S. Anna	Marko Magud	Lucijan Nikola Pozza i dr.	10	80	117:20
139	kekija	La speranza vergine di Bisson	Nikola Taljeran	Nikola Mato Getaldi i dr.	9	69	115:29
140	kekija	Madonna santissima di Loreto e S. Antonio	Nikola Zlošilo	Nikola Righi i dr.	10	92	124:16
141	snow	Maria	Vlaho Antuna Krilanović	Marin Mato Zamanja i dr.	11	82	9:37
142	kekija	Madonna santissima del rosario	Božo Grumović	Franco Savino Ragnina i dr.	10	66	118:22
143	kekija	L'annunciata	Kristofor Melizzi	Savino Miho Đorđi i dr.	6	47	83:25
144	kekija	Madonna santissima della concezione	Božo Šiša	Marin Mato Zamanja i dr.	9	67	114:23
145	pulaka	Madonna santissima del carmine e S. Niccolò	Stjepan Belatin	Luka Miho Đorđi Bona i dr.	8	74	114: 2
146	pulaka	Immacolata concezione	Petar Skurić	Lucijan Nikola Pozza i dr.	9	94	123:10
147	kekija	Aurora	Stjepan Jakšić	Sebastijan Marini i dr.	10	85	129: 9
148	nava	L'Italia	Petar Ilija Fratić	Savino Miho Đorđi i dr.	12	130	158:38
149	nava	L'immacolata concezione e S. Giuseppe	Vinko Ivan Bizzaro	Luka Antun Sorgo i dr.	13	121	167:17
150	kekija	Buona Ventura	Petar Antun Bratić	Miho Luka Bona i dr.	11	72	26:22
151	kekija	Madonna santissima del rosario	Antun Taljeran	Petar Jerolim Natali i dr.	9	83	123:31
152	pulaka	La speranza	Rafo Jakulić	Luka Antun Sorgo i dr.	10	74	123: 6
153	kekija	Il vigilante	Baldasar Tomašić	Nikola Vladimir Sorgo i dr.	8	65	108:35
154	pulaka	Salvator del mondo	Vinko Belatin	Luka Miho Đorđi Bona i dr.	11	89	136:13
155	kekija	Amicizia	Đuro Antuna Pešut	Nikola Nikola Pozza i dr.	10	77	124:35
156	pulaka	S. Giovanni Battista e S. Elisabetta	Mato Jurišić	Naslj. pok. Marina Jerolima Bonda i dr.	14	102	161: 2
157	pulaka	La providenza divina	Franco Kavović	Nikola Pavao Gozze i dr.	10	79	116:37
158	kekija	Madonna santissima del carne, S. Biagio e S. Antonio	Mato Antuna Župa	Naslj. pok. Marka Ivana Sorgo i dr.	9	67	112: 4
159	pulaka	Il vittorioso	Kristofor Campanelli	Luka Antun Sorgo i dr.	9	88	126:26
160	pulaka	Madonna santissima delle grazie e S. Giuseppe	Ivan Bizzaro	Luka Antun Sorgo i dr.	9	82	110:13

UKUPNO kara 12.500

dukata 18412:29

R é s u m é

TAXES SUR LES NAVIRES DANS LA RÉPUBLIQUE DE DUBROVNIK

L'auteur se borne à étudier ici les données sur la taxe dite *arboracci*, dans la deuxième moitié du XVIIIe et au commencement du XIXe siècle, perçue par le gouvernement de Dubrovnik de tous les navires portant pavillon ragusain.

Cette taxe était imposée d'après le tonnage (*carro*) de chaque navire naviguant en dehors du «golfe», c'est-à-dire en dehors de l'Adriatique. En 1803, cette taxe était de 4 : 32 ducats par an pour les navires de 1 à 50 *carros*, de 7 : 8 pour ces de 50 à 100 *carros* et de 10 : 32 pour les navires d'au-dessus de 100 *carros*.

Pour le fisc cette taxe représentait un important bénéfice. Au surplus, les navires étaient souvent soumis au paiement de fortes sommes qu'ils devaient acquitter en même temps que la taxe *arboracci*. C'était toujours le cas quand le gouvernement devait faire face à de grandes dépenses relative à la navigation, par exemple à cause des difficultés que les navires ragusains rencontraient en Tripolitaine, en Tunisie et surtout en Algérie et au Maroc. D'autre part, il arrivait aussi, pendant les années critique, que la taxe *arboracci* n'était pas du tout perçue. Il en était ainsi de 1771 à 1775, la marine marchande de Dubrovnik ayant eu beaucoup à souffrir de la part de la flotte russe qui croisait en Méditerranée. Les navires ragusains étaient soumis aussi à d'autres taxes, destinées à divers buts (hôpital de Constantinople, *Domus Christi* à Dubrovnik, mesures contre la peste etc.).

En appendice, l'auteur publie une liste de navires ragusains, d'où il ressort que pendant l'année financière 1782/83 on a perçu à titre de taxe *arboracci*, 18.412 : 29 ducats sur un ensemble de 160 navires d'un tonnage global de 12,500 *carros*. On publie également les données sur la perception en 1802 des droits de port («*tariffa per l'ancoraggio e catene*») que devaient acquitter les navires qui se servaient du port de Dubrovnik.